

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., проф. Лоханова Н.О.
(підпис)
“___” травня 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.03050901 Облік і аудит
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік, контроль та аналіз основних засобів підприємства (на прикладі ТОВ «Комунсервіс»))»

Виконавець:

студент 42 групи ОЕФ
Торосян Ашот Ігорович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук
(науковий ступінь, вчене звання)
Коляда Анастасія Леонідівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019 АНОТАЦІЯ

Торосян А.І. Облік, контроль та аналіз основних засобів підприємства (на прикладі ТОВ «Комунсервіс»).

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «6.030509 облік і аудит»

(шифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою «облік і аудит». –

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти поняття «основних засобів» як економічної категорії, поняття зносу та методи амортизації основних засобів на підприємства. Проаналізовано наявність та структура, а також рух та технічний стан основних засобів; ефективність використання основних засобів.

Запропоновано переглянути порядок нарахування амортизації, впровадити застосування різних методів нарахування амортизації і тим самим підвищити ефективність амортизаційної політики.

Ключові слова: облік, контроль, економічний аналіз, основні засоби, ефективність діяльності.

ANNOTATION

Torosyan A.I. Accounting, control and analysis of fixed assets of the enterprise (for example, ООО "Komunservis").

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty «6.030509 Accounting and Audit»

(code and name of the

specialty)

for the educational program «Accounting and Audit». –

(title of the educational program)

Odessa National Economics University.– Odessa, 2019.

The work deals with the theoretical aspects the notion of "fixed assets" as an economic category, the understanding of wear and tear and the method of amortization of generic means at the enterprise. The analysis of the availability and structure, as well as the movement and technical condition of fixed assets; the efficiency of the use of fixed assets.

Author analysis review the depreciation charge, introduce different depreciation methods and thus improve the effectiveness of depreciation policies.

Keywords: accounting, control, economic analysis, fixed assets, performance.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ...	6
1.1. Сутність основних засобів як економічної категорії, їх класифікація та оцінка	6
1.2. Поняття «зносу» та методи амортизації основних засобів на підприємства	12
1.3. Синтетичний та аналітичний облік операцій з основними засобами	18
1.4. Дискусійні питання в межах обліково-аналітичних аспектів управління основними засобами підприємства.....	21
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «КОМУНСЕРВІС».....	24
2.1. Загальна економічна характеристика підприємства.....	24
2.2. Діюча практика обліку операцій з основними засобами на ТОВ «Комунсервіс».....	28
2.3. Специфічні риси внутрішнього контролю основних засобів на підприємстві.....	36
2.4. Напрями вдосконалення діючої системи обліку та контролю основних засобів на ТОВ «Комунсервіс».....	41
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТОВ «КОМУНСЕРВІС».....	44
3.1. Аналіз наявності та структури основних засобів	44
3.2. Аналіз руху та технічного стану основних засобів	48
3.3. Аналіз ефективності використання основних засобів	52
ВИСНОВКИ.....	55
Список використаних джерел.....	59
Додатки.....	63

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогоднішній день в сучасних умовах господарювання перед Україною постали проблеми подолання спаду виробництва на вітчизняних підприємствах, серед них нестачі фінансових ресурсів, банкрутства та ліквідації суб'єктів господарювання. Найголовнішою проблемою перед підприємством постає ефективність використання основних засобів. Тому, основним завданням вітчизняних підприємств постає підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази, найважливішою складовою якої є основні засоби. Також актуальною проблемою постає виявлення найбільш важливих чинників, які впливають на зміну рівня використання основних засобів суб'єктами господарювання.

Значний внесок у розвиток теорії бухгалтерського обліку, зокрема дослідження питань обліку основних засобів та ефективності їх використання, зробили українські вчені: Артюх О.В., Атамас П.Й., Бруханський Р. Ф., Волкова Н.А., Гайдаєнко О.М., Голов С.Ф., Давидов Г.М., Кубік В.Д., Коляда А.Л., Лоханова Н.О., Яцунська О.С. та інші.

Теоретична й практична значимість питань обліку, контролю та аналізу основних засобів, недостатній рівень їх дослідження стосовно сучасних потреб управління та дискусійність багатьох теоретичних положень обумовили актуальність обраної теми роботи, її мету, завдання та напрями дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретико-методичних засад та формулювання практичних рекомендацій з удосконалення системи обліку, внутрішнього контролю й аналізу основних засобів комунальних підприємств.

Відповідно до мети в кваліфікаційній роботі поставлено такі завдання:

- дослідити сутність поняття «основні засоби» на основі узагальнення сучасних концепцій до визначення цієї категорії з позиції економічної теорії, фінансів підприємств та бухгалтерського обліку;
- розглянути поняття «зносу» та методи амортизації основних засобів на підприємства;
- виокремити дискусійні питання в межах обліково-аналітичних аспектів управління основними засобами підприємства з метою обрання пріоритетних напрямів дослідження;
- надати загальну економічну характеристику досліджуваного підприємства;
- розглянути діючу практику обліку операцій з основними засобами на ТОВ «Комунсервіс»;
- дослідити специфічні риси внутрішнього контролю основних засобів на досліджуваному підприємстві;
- виявити основні напрями вдосконалення діючої системи обліку й контролю основних засобів на ТОВ «Комунсервіс»;
- здійснити аналіз наявності та структури основних засобів;
- провести аналіз руху та технічного стану основних засобів;
- проаналізувати ефективність використання основних засобів

Об’єктом дослідження є процес обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та методичних засад, пов’язаних із застосуванням обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами підприємства.

Методи дослідження. Для досягнення мети кваліфікаційної роботи в процесі дослідження організації й методики бухгалтерського обліку та контролю операцій з обліку основних засобів на ТОВ «Комунсервіс» застосовувався комплекс загальнонаукових методів. Були використані методи індукції, дедукції – при дослідженні теоретичних питань

Аналіз даних табл.3.5 показав, що у 2017 році порівняно з 2016 роком на досліджуваному підприємстві спостерігається зростання обсягу реалізації послуг на 8,49 млн.грн. Дана позитивна тенденція була зумовлена на 11,82 млн.грн зростанням віддачі активних основних засобів, проте на 1,43 млн.грн та 1,9 млн.грн була нейтралізована за рахунок зниження їх питомої ваги та середньорічної вартості основних засобів. На підприємстві присутній резерв зростання обсягу реалізації послуг в частині підвищення питомої ваги активних основних засобів в сумі 1,9 млн.грн.

Для мобілізації вище зазначеного резерву підприємству рекомендовано:

- вчасно проводити капітальні та поточні ремонти обладнання;
- вдаватися до модернізації основних засобів;
- використовувати за наявності потреби оперативний та фінансовий лізинги для підвищення питомої ваги активних основних засобів;
- реалізувати або здати в оренду обладнання, яке не використовується у діяльності підприємства;
- при наявності вільних грошових ресурсів придбати нові машини та устаткування, що дозволить підвищити віддачу основних засобів;
- дотримуватися випередження темпів росту оновлення над вибуттям, з метою збільшення коефіцієнту придатності.

Намагатися не допускати перевищення темпів зростання витрат над темпами зростання доходів за рахунок: здійснення постатейного аналізу всіх витрат підприємства для підтвердження або спростування їх доцільності та обґрунтованості, переглянути асортиментну та цінову політику для підвищення чистого доходу від реалізації продукції.

Впровадження в практичну діяльність досліджуваного підприємства вище зазначених аналітичних заходів дозволить підвищити загальний рівень прибутковості та конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринку.

ВИСНОВКИ

У роботі на підставі теоретичного узагальнення вирішено наукове завдання щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами підприємства.

На основі узагальнення отриманих автором результатів зроблено такі висновки:

1. У сучасних ринкових умовах одним із основних завдань вітчизняних підприємств постає підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази, найважливішою складовою якої є основні засоби. Під основними засобами підприємства розуміють матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

2. Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання об'єкта, який встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом, і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації. Амортизація основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) нараховується із застосуванням таких методів: прямолінійного; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного; виробничого.

3. ТОВ «Комунсервіс» спеціалізується на організації повноцінної життєдіяльності жилого масиву «Совіньон», забезпеченням функціонування всіх комунальних служб, інженерних і комунікаційних мереж, проведення всіх видів ремонтних і будівельних робіт, а саме: надання послуг водопостачання та водовідведення; забезпечення електропостачання; утримання та обслуговування багатоквартирних будинків та прибудинкових

територій.. У складі трудового колективу виділяють 22 особи. У своїй діяльності підприємство використовує наступні програми: «1С: Бухгалтерія 8.2» (для ведення бухгалтерського і податкового обліку та формування бухгалтерської, статистичної й податкової звітності; «М.Е.Дос» (для здійснення електронного документообігу).

4. Для обліку основних засобів підприємство використовує наступні субрахунки до 10 рахунку «Основні засоби», а саме: 101 «Земельні ділянки», 103 «Будинки та споруди», 104 «Машини та обладнання», 106 «Інструменти, прилади та інвентар», а для нарахуванні зносу використовуються такі субрахунки до 13 рахунку «Знос (амортизація) необоротних активів», як 131 «Знос основних засобів».

5. У процесі вивчення діючої системи внутрішнього контролю на ТОВ «Комунсервіс» була виявлена помилка в акті прийому-передачі основних засобів, а саме неправильне відображення отримання об'єкта. Підприємство порушило порядок відображення в бухгалтерському обліку операцій з надходження основних засобів, так як одразу зарахувало об'єкт основних засобів на рахунок 10, не відображаючи капітальні інвестиції.

6. Комунальні підприємства є специфічною категорією підприємств зі своїми особливостями, певними вимогами та принципами. ТОВ «Комунсервіс» використовує програму «1С: Бухгалтерія 8.2» у своїй господарській діяльності. Зауважимо, що цей програмний продукт не повністю адаптований до специфіки обліку на комунальних підприємствах. У зв'язку з цим, рекомендуємо досліджуваному підприємству перейти на програму «Облік SaaS: Облік в ЖКГ та ОСББ для України», тобто повнофункціональну програму для ведення обліку онлайн, розрахунку комунальних послуг та здачі звітності комунальних підприємств, керуючих компаній і об'єднань власників багатоквартирних будинків (ОСББ).

Версія створена на підставі базової Української конфігурації і дозволяє вести банківські, касові операції, виписувати рахунки-акти, вести взаєморозрахунки з постачальниками товарів і послуг, вести кадровий облік і

проводити розрахунок заробітної плати, вести облік активів юридичної особи та нараховувати амортизацію.

7. Аналіз динаміки складу та структури основних виробничих засобів показав, що на кінець звітного року вартість основних засобів зменшилася на 25%. Найбільше зменшення характерне для машин та обладнання – на 32,5%.

8. Аналізуючи динаміку процесів оновлення й вибуття основних засобів на підприємстві, можна сказати, що інтенсивність процесу оновлення основних засобів за досліджуваний період була нижчою за процес вибуття, що призвело до зменшення річного приросту у 2017 році порівняно з 2016 роком. Вказана тенденція підтверджується зниженням коефіцієнта приросту.

Характеризуючи динаміку зношеності основних засобів підприємства, відмітимо, що простежується тенденція до погіршення якісного стану основних засобів. Якщо на кінець попереднього року придатними до здійснення виробничого процесу були 51,4% основних засобів на підприємстві, то на кінець звітного року – вже 45%. Фізичний знос основних засобів являється невідворотним процесом, проте зменшити його можна за допомогою своєчасного проведення капітальних й поточних ремонтів, заміни повністю зношеного устаткування.

9. Аналіз впливу факторів засобів праці на обсяг реалізації послуг показав, що у 2017 році порівняно з 2016 роком на досліджуваному підприємстві спостерігається зростання обсягу реалізації послуг на 8,49 млн.грн. Дана позитивна тенденція була зумовлена на 11,82 млн.грн зростанням віддачі активних основних засобів, проте на 1,43 млн.грн та 1,9 млн.грн була нейтралізована за рахунок зниження їх питомої ваги та середньорічної вартості основних засобів. На підприємстві присутній резерв зростання обсягу реалізації послуг в частині підвищення питомої ваги активних основних засобів в сумі 1,9 млн.грн.

10. З метою мобілізації виявленого резерву підприємству рекомендовано: вчасно проводити капітальні та поточні ремонти обладнання; вдаватися до

модернізації основних засобів; використовувати за наявності потреби оперативний та фінансовий лізинги для підвищення питомої ваги активних основних засобів; реалізувати або здавати в оренду обладнання, яке не використовується у діяльності підприємства; при наявності вільних грошових ресурсів придбати нові машини та устаткування, що дозволить підвищити віддачу основних засобів.

Упровадження запропонованих рекомендацій дозволить підвищити ефективність фінансово-господарської діяльності ТОВ «Комунсервіс» та досягнути зростання рівня його конкурентоспроможності.

Список використаних джерел

1. Артюх О. В. Нарахування амортизації основних засобів у податковому та бухгалтерському обліку. Вдосконалення результативності політики економічного зростання: теорія, організація та методика: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих учених (м. Київ, 11-12 листопада 2016 р.). У 2-х частинах. Київ: Аналітичний центр «Нова Економіка». 2016. Ч. 2. 28-32 с.
2. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки. 2-ге вид. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 392 с.
3. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / Р. Ф. Бруханський, О. П. Скирпан. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 444 с.
4. Волкова Н. А., Волчек М. Р. Теоретико-методичні засади дослідження бізнес-процесів у підприємстві: монографія. Одеса: ППЦ «Белка». 2019. 169 с.
5. Волкова Н. А., Волчек М. Р. Економічний аналіз за видами діяльності: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ. 2018. 181с.
6. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник / Голов С.Ф. – 4-те вид. – К.: Лібра, 2008. – 704с. 21. Господарські операції та податкові події / І.Назарбаєва та ін. – К.: Бліц- Інформ, 2016 – 316 с
7. Гайдаєнко О. М. Факторний аналіз ефективності використання основних засобів на прикладі ПАТ «Одескабель». Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки: міжнародний збірник наукових праць / За ред. Садовська І. Б. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 201, Вип. 1(9), Ч. 1, 114-119 с.
8. Давидов Г.М. Аудит: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2015. 363с.
9. Економічний аналіз. Навч. Посібник / За ред. Волкової Н. А.Одеса: ОНЕУ, 2015. 310 с.

10. Економічний аналіз і моделювання господарської діяльності підприємства: навчальний посібник / М.В. Румянцев, Н.В. Касьянова, Д.В. Солоха, О.О. Тарасова. – Донецьк: ДонНТУ, 2016. – 296 с.

11. Економічний аналіз: Навч. посібник / за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2017. – 680 с.

12. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 року № 3126-XII в редакції Закону № 140-V (140-16) від 14.09.2006 року.[Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.

13. Звітність підприємств: навчальний посібник / Г.М. Давидов, Н.С. Шалімова. – 2-ге видання. – К. : Знання, 2016. – 623 с.

14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (із змінами і доповненнями).[Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

15. Коляда А. Л. Ефективність функціонування підприємств як складова забезпечення їх конкурентоспроможності. Аналітичні методи дослідження конкурентоздатності суб'єктів господарювання: монографія. 2017. 139-172 с.

16. Коляда А. Л. Комплекс аналітичних заходів щодо забезпечення управління ефективністю функціонування м'ясопереробних підприємств Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 27. 137-142с.

17. Кубик В. Д. Проблеми відображення основних засобів підприємства в системі національних та міжнародних стандартів обліку. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, «Сучасні технології управління підприємством та можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи». Одеса.2014. 136-137 с.

18. Методичні рекомендації щодо застосування регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств //

Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України від 4 червня 2009 р. № 390.[Електронний ресурс] – Режим доступу:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN48748.html.

19 Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах // Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України від 2 липня 2001 р. № 189.[Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://uazakon.com/document/spart28/inx28283.htm>

20 Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 "Основні засоби" : Наказ від 01.01.2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014

21 Національні нормативи аудиту. Кодекс професійної етики аудиторів України. – К.: Видавництво «Основа», 2013. 274 с.

22 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до Фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

23 План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291.[Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.

24 План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.99р. № 1591 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.

25 Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 року № 879 (з врахуванням змін і доповнень).[Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.

26 Черкашина Т. В. Особливості внутрішнього аудиту основних. Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації: тези допов. II Міжнародна студентська наук.-практ. інтернет-конф., 14 квітня 2016 р., м. Одеса. 2016. 304-306 с.

27 Щирба І. Планування аудиту ефективності / Щирба І. / Економічний і со-ціальний розвиток України в ХХІ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації: матеріали Дев'ятої міжнародної науково- практичної конференції молодих вчених. Ч.2. – Тернопіль: ТНЕУ, 2012.366-368 с.

28 Яцунська О. С. Методологічні аспекти обліку основних засобів на стадії надходження. Вісник національного університету «Львівська політехніка». Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. Львів. 2017. № 862. 313-318 с.

29 Яцунська О. С. Організаційно-методичне забезпечення обліку основних засобів за стадіями життєвого циклу: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності. Одеса: Одеський національний економічний університет. 2016. – 21 с.

30 Яцунська О. С. Облік основних засобів за стадіями життєвого циклу : монографія . Херсон : ФОП Грінь Д.С.. 2017. 188 с.

ДОДАТКИ